

УДК 342. 95

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.69>

ВИКЛИКИ ТА СПІВПРАЦЯ НА ШЛЯХУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ

Дорофєєва Л.М.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права
Ужгородського національного університету,
начальник юридичного управління Закарпатської митниці
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0585-5927>
e-mail: lm_dorofeeva@ukr.net*

Корнева Т.В.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного права та галузевих дисциплін
Навчально-науковий інститут права Національного університету
водного господарства та природокористування,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3944-1263>
e-mail: korneva_tanya@ukr.net*

Дорофєєва Л.М., Корнева Т.В. Виклики та співпраця на шляху Європейської інтеграції в сфері митної справи.

У статті аналізуються нормативно-правові акти національного законодавства, прийняті під час воєнного стану, та їх застосування у контексті удосконалення та гармонізації із законодавством ЄС і виконання умов Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в галузі митної справи. Акцентовано увагу на посиленні митного співробітництва з країнами ЄС, а також розвитку адміністративного, кадрового та інформаційно-технічного потенціалу митної служби України та актуальності проблем подолання і спрощення митних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України під час воєнного стану. З урахуванням транскордонного характеру діяльності митних органів держав-членів ЄС, зосереджено увагу на процедурах використання міжнародних угод при проведенні митного контролю та митних процедур.

Виокремлено окремі проблеми правозастосовної діяльності митних органів при взаємодії з іншими державними органами на трьох актуальних напрямках функціонування, зокрема митних правилах, справлянні митних платежів, митних послугах та формальностях.

Детально проаналізовано особливості ознак правозастосовної діяльності у сфері митної справи, а саме: її державно-владний характер; здійснення правозастосування у спеціально передбаченому нормами права порядку на основі закріплених процедур та відповідно до чіткої процесуальної послідовності.

Розглянуто окремі напрямки діяльності державних органів для відновлення України, зокрема щодо впровадження антикорупційних та інституційних змін у галузі митної справи. З огляду на умови воєнного стану зроблено спробу розмежування повноважень митних органів та інших державних органів у питаннях митної справи, авраховуючи активізацію процесів вступу України до ЄС, проаналізовано можливості взаємодії з міжнародними партнерами у сфері забезпечення прав і свобод суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Зроблено висновок про необхідність залучення митної служби до розробки плану заходів відновлення та розвитку України з метою спрощення для бізнесу умов переміщення (ввезення) через митний кордон технічних засобів, обладнання, продукції, необхідної для відбудови та експорту української продукції. З урахуванням вивчення досвіду ЄС та визначення можливостей використання його в Україні, окреслено основні напрямки вдосконалення взаємодії митних органів з громадськими організаціями та бізнес-асоціаціями в умовах війни і перспективі євроінтеграції.

Ключові слова: адміністративна процедура, державне управління митною справою, євроінтеграція, митний контроль, митні платежі, гуманітарна допомога, правозастосовна діяльність, партнерські відносини з бізнесом, міжнародний досвід.

Dorofeieva L.M., Korneva T.V. Challenges and cooperation on the way of European integration in the sphere of customs affairs. The bylaws of national legislation adopted during martial law and their application in the context of improvement and harmonization with EU legislation and fulfillment of the terms of the Association Agreement between Ukraine and the European Union in the field of customs affairs are analyzed in the article. Attention is focused on strengthening of customs cooperation with the EU countries, as well as developing the administrative, personnel, information and technical potential of the Customs Service of Ukraine and the urgency of overcoming and simplifying of the customs procedures for the movement of goods across the customs border of Ukraine during martial law. Taking into account the cross-border nature of the activities of the customs authorities of the EU member states, attention is focused on the procedures of using of the international agreements during customs control and customs procedures. Certain problems of the law enforcement activities of customs bodies in interaction with other state bodies on three relevant areas of functioning, in particular customs rules, settlement of customs payments, customs services and formalities, are singled out.

The peculiarities of law enforcement activity in the field of customs affairs are analyzed in detail, namely: its state-authority nature; implementation of law enforcement in a manner specifically provided for by legal norms on the basis of established procedures and in accordance with a clear procedural sequence. Certain areas of activity of state bodies for the restoration of Ukraine are considered, in particular, regarding the implementation of anti-corruption and institutional changes in the field of customs affairs. Considering the conditions of martial law, an attempt to delimit the powers of customs authorities and other state authorities in matters of customs affairs was made, and in the light of the activation of the processes of Ukraine's accession to the EU, the possibilities of interaction with international partners in the field of ensuring the rights and freedoms of subjects of foreign economic activity were analyzed.

The conclusion is drawn on need to involve the customs service in the development of the plan of measures for the recovery and development of Ukraine in order to simplify for business the conditions for moving (importing) technical means, equipment, and products necessary for the reconstruction and the export of Ukrainian products across the customs border. Bearing in mind the study of the EU experience and the determination of the possibilities of its using in Ukraine, the main directions for improving the interaction of customs authorities with public organizations and business associations in the conditions of war and the perspective of European integration are outlined.

Keywords: administrative procedure, state management of customs affairs, European integration, customs control, customs payments, humanitarian aid, law enforcement activities, business partnerships, international experience.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку нашої держави характеризується динамічним на- шаруванням економічних процесів воєнного часу, часткового відновлення та європейської інтеграції України. Завдання і виклики поміж них вимагають від усіх гілок державної влади виважених рішень і залучення до конструктивного діалогу. Внесок науки у євроінтеграцію та відновлення України з фокусом на належне урядування та створення можливостей для залучення у відновлення завдяки об'єднаним зусиллям науковців і практиків мають дати максимальний ефект для налагодження діалогу бізнесу з державою та притоку інвестицій.

Співпраця усіх органів державної влади та міжнародних партнерів, її правове унормування та правозастосування в галузі митної справи під час воєнного стану в умовах євроінтеграції належить до найбільш актуальних і важливих напрямків забезпечення національної безпеки України, невід'ємними складовими якої є фінансова та економічна. Поглиблення співпраці між Україною та ЄС у сфері митної справи – ключова умова для подальшої успішної інтеграції України. Отже, сьогодення тактика щодо розв'язання нагальних проблем і викликів повинна опиратися на довгострокову стратегію. Вищезазначене обумовлює важливість дослідження особливостей нормативних і організаційних підходів та визначення шляхів спільного подолання викликів у сфері митної справи з метою покращення управлінської діяльності державних органів у тісній взаємодії з міжнародними партнерами в умовах воєнного стану і вступу в ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам змісту і наповненню митної справи в Україні присвячували свої дослідження багато науковців та практиків, серед них: І.Г. Береж-

нюк, А.Д. Войцешук, Є.В. Гармаш, О.П. Гребельник, І.М. Квеляшвілі, В.Т. Комзюк, Б.А. Кормич, Ю.Д. Кунєв, Д.В. Приймаченко, В.В. Ченцов, О.В. Чорна, М.Г. Шульга та інші, але для пошуку вирішення існуючих на сьогодні проблем в митній справі, пов'язаних з воєнним станом та особливостями руху України в ЄС, потрібен новий нестандартний комплексний підхід.

У період воєнного стану роль митної справи у реалізації бюджетних програм, ліквідації проблем та викликів на кордоні неймовірно зростає. Досягнутий прогрес і заходи, які вже були здійснені керівництвом країни на шляху до ЄС для розв'язання цих питань, постійно підточуються агресією з боку російської федерації. На цьому фоні з'являються нові проблеми, пов'язані із втручанням і руйнацією багатьох галузей економіки. Так, лише у сфері доквілля, загальна сума збитків по країні на сьогодні вже складає майже 2,2 трильйона гривень. Це колосальні цифри, які збільшуються щодня. Проте, щоб повністю оцінити заповідяну російською агресією шкоду, підрахувати прямі й опосередковані збитки та вчасно долати ворожі виклики, Україні знадобиться допомога міжнародних партнерів. Це обумовлює потребу нового дослідження регуляторних й адміністративних підходів та організації діяльності державних органів у галузі митної справи в теперішніх умовах воєнного стану та стрімкого руху в ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Елементи митної справи закріплено в Митному кодексі України (далі МКУ): її становлять встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної митної політики [1].

Отже, як вбачається з дефініції, митна справа носить комплексний характер і її виконання потребує значного об'єднання зусиль законодавчої, виконавчої та судової гілок влади України на шляху євроінтеграції.

Прийняття 23 законів, що внесли зміни та доповнення в МКУ, під час воєнного стану, стало позитивним сигналом для вітчизняних та іноземних інвесторів не лише для створення більш сприятливих умов ведення бізнесу, а й процесу відновлення, до якого суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності вже доєднувалися. На сьогодні унормування та закріплення в МКУ нових положень для розв'язання проблем пропускнуої спроможності на кордоні потребує невідкладного суттєвого оновлення дотичних Постанов Кабінету Міністрів та наказів міністерств, робота над якими триває й досі, що вимагає консолідації зусиль усіх органів державної влади, задіяних у реалізації митної справи.

Проте для України важливішими викликами на сучасному етапі все далі стають не прийняття нових нормативно-правових актів з питань митної справи, а їх правозастосування. До прикладу, у багатьох розвинутих країнах панує принцип «все, що не є забороненим, є дозволеним», а в українських реаліях, на жаль, панує імперативний метод в адміністративно-правових відносинах суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності зі представниками публічної влади. Численні скарги представників бізнесу свідчать про виникнення прикрих ситуацій, коли ухвалюються справді якісні європейські закони, але процес їх застосування залишається на минулому «радянському» профіскальному рівні. Проявом цього негативного явища є численні судові спори між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності і митними органами, насамперед, з питань правильності визначення митної вартості, які складають чи не найбільшу питому вагу всіх спорів. Практика таких спорів, що виникають при коригуванні митної вартості, підказує, що слід відмовитися від посилання на «базу даних», в якій врахована вартість аналогічних товарів, що раніше ввозилися. Такий підхід до визначення вартості імпорту митними органами не враховує ні біржових коливань цін на товари, ні різницю цін залежно від країни надходження товару, ні логістиці умов постачання або обсягам закупівель, та не відповідає європейській митній практиці.

Доведення до митних органів рівня очікуваних показників, а фактично планів наповнення дохідної частини державного бюджету, досягнення яких є складовою належного виконання посадових обов'язків, власне й змушують окремих посадових осіб митниці не завжди обґрунтовано корегувати в сторону збільшення митну вартість товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, з метою адміністрування обов'язкових платежів (мито, акциз, ПДВ).

В Україні давно існує європейська правова норма, закріплена у пункті 4.1.4. Податкового кодексу України: «презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого

нормативно-правового акту, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу» [2]. Аналогічна норма міститься у п.4 статті 3 МКУ: «У разі якщо норми законів України чи інших нормативно-правових актів з питань митної справи допускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків підприємств і громадян, які переміщують товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України або здійснюють операції з товарами, що перебувають під митним контролем, чи прав та обов'язків посадових осіб митних органів, внаслідок чого є можливість прийняття рішення як на користь таких підприємств та громадян, так і на користь митного органу, рішення повинно прийматися на користь зазначених підприємств і громадян» [1].

Однак, судова практика спорів за участю митних органів представляє не таку однозначну картину, – у гонитві за наповненням державного бюджету доволі часто ті обставини, які можна трактувати на користь платника податків – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, оцінюються протилежно – такі факти стають підставою для надання картки відмови в митному оформленні або складання протоколів про порушення митних правил, рішення по яких згодом також оскаржуються в судовому порядку.

Як відомо, частина друга статті 19 Конституції України зобов'язує органи державної влади їх посадових осіб діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ вислів «згідно із законом» у пункті 2 статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод вимагає, щоб оскаржуваний захід мав певне підґрунтя у національному законодавстві; він також стосується якості закону, про який ідеться, вимагаючи, щоб він був доступний для зацікавленої особи, яка, окрім того, повинна мати можливість передбачити наслідки його дії щодо себе, та відповідав принципів верховенства права. Отже, ця фраза передбачає *inter alia*, що формулювання національного законодавства повинне бути достатньо передбачуваним, щоб дати особам адекватну вказівку щодо обставин та умов, за яких державні органи мають право вдатися до заходів, що вплинуть на їхні конвенційні права [3].

З метою впорядкування правотворчої діяльності в Україні, посилення взаємодії між учасниками правотворчої діяльності у процесі підготовки нормативно-правових актів, а також контролю за їх реалізацією, забезпечення участі громадянського суспільства у правотворчій діяльності та якості законодавства в Україні був прийнятий закон «Про правотворчу діяльність» [4], який опублікований у газеті «Голос України» № 32 19.09.2023 року, але уведення в дію якого відбудеться лише через рік з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні.

У цьому законі визначені правові та організаційні засади правотворчої діяльності, принципи і порядок її здійснення, учасники правотворчої діяльності, правила техніки нормопроекування, порядок здійснення обліку нормативно-правових актів, а також правила дії нормативно-правових актів, усунення прогалин, подолання колізій у нормативно-правових актах та здійснення контролю за реалізацією нормативно-правових актів.

Втілення вищезазначених засад правотворчості, на нашу думку, допоможе запобігти виникненню багатьох проблем саме у сфері митної справи. У важкі часи українське суспільство, як ніколи, потребує єдності. Це необхідне, щоб суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мали можливість разом з державними органами обговорювати найважливіші питання, мати продуктивні дискусії, були певними, що рухаємося разом у правильному напрямку, робимо все можливе для перемоги і відновлення економічної та фінансової безпеки нашої держави.

Формування партнерських відносин держави і бізнесу є не лише ознакою сучасного цивілізованого суспільства, а й одним із кроків на шляху євроінтеграції. В митній справі діє принцип визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, а також формалізовано право суб'єкта митних відносин бути почутим. Однак, на жаль, не у всіх випадках суб'єкти прийняття рішень або ухвалення певних норм, реалізують отриману від учасників ЗЕД інформацію. Негативним прикладом неврахування думки зацікавлених осіб щодо переміщення через митний кордон України гуманітарної допомоги є звернення до Кабінету Міністрів України волонтерів, які в своїй петиції просили відтермінувати на 6 місяців введення в дію Постанови КМУ № 953 від 05.09.2023 року «Про деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану», яка вступила в дію 01.12.2023 року. Волонтери та отримувачі такої допомоги пропонували

доручити Кабінету Міністрів України сформувати Робочу групу з врегулювання та розроблення більш дієвого порядку пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану, та залучити до участі в цій групі Міністерства соціальної політики, громадських діячів, представників волонтерського руху в Україні та іноземних фондів, які передають гуманітарну допомогу Україні та створити нові прозорі правила ввезення гуманітарної допомоги, які задовольняють всі сторони, що безпосередньо беруть участь у цьому процесі [5].

Підписанти петиції: європейські волонтери, благодійні фонди, громадські організації та волонтери – фізичні особи, завчасно попереджали, що нововведення до правил ввезення гуманітарної допомоги та територію України, є такими, що не можуть бути виконані в реаліях сьогодення, проте з початку грудня запрацювали нові правила, які підтвердили побоювання громадськості.

Ініціатором введення нових правил було Міністерство соціальної політики України, яке максимально сконцентрувало на себе процес цифрової обробки переміщень гуманітарної допомоги, але виявилось не готовим до цього ані технічно, ані професійно. Так, 1 грудня 2023 року система працювала із перебоями, видавала помилки, електронна база Мінсоцполітики постійно «зависала», реєстри відкривалися дуже повільно. Тобто, ввезення гуманітарної допомоги в Україну практично було загальмовано, а посадові особи митних органів піддавалися нищівній і необґрунтованій критиці. І хоча сьогодні посадові особи органів державної влади, у т.ч. в митній справі, активно працюють, щоб мінімізувати негативні моменти та виправляти прорахунки, можемо спрогнозувати загострення ситуації на початку березня 2024 року, коли спеціально уповноважені державні органи з питань гуманітарної допомоги та податкові органи активізують контроль щодо використання гуманітарної допомоги за цільовим призначенням. Особливої гостроти та резонансу можуть набути ситуації, пов'язані із отриманням такої допомоги військовими частинами.

Співпраця з міжнародними партнерами на сучасному етапі є критично важливою для України, оскільки внутрішніх надходжень до бюджету вистачає лише на фінансування оборони та безпеки. Відновлення України стало темою великих бізнес конференцій восени 2023 року, що відбулися у Польщі та Канаді і були присвячені Україні, а саме - подоланню наслідків повномасштабного вторгнення російської федерації, пожвавленню бізнесу та відбудові інфраструктури. Це свідчить про те, що з боку корпоративних та урядових гравців зовсім немає втоми як щодо планування залучення у відновлення, так і власної участі у структурних процесах відбудови України. Наша держава професійно та переконливо доносить свої меседжі до широкого загалу, тепер їй потрібно ефективно імплементувати європейське законодавство, аби відповісти на запит сьогоденних та майбутніх інвесторів.

Програма макрофінансової допомоги ЄС для України передбачала надання країні фінансової підтримки в розмірі 18 млрд євро протягом 2023 року. Умови повернення позик дозволяють Україні виплачувати їх до 2053 року, із початком виплат через 10 років. При цьому Європейський союз бере на себе виплату відсотків. Програма містить 20 зобов'язань у сферах макрофінансової стабільності, структурних реформ та ефективного урядування, верховенства права, енергетики, які Україна повинна виконати [6].

Метою підтримки міжнародних партнерів є, насамперед, створення передумов для економічного розвитку та зростання України, досягнення макроекономічної стійкості та вирішення власних проблем без допомоги донорів. Отже, зобов'язання щодо проведення реформ за умовами фінансової підтримки, в першу чергу, потрібні Україні.

15 грудня 2023 року набирає чинності Закон України «Про адміністративну процедуру», який по-новому регулює відносини органів влади та їх посадових осіб з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ. У середині жовтня 2023 року Мін'юст повідомив про те, що Кабінет Міністрів України схвалив законопроект, яким планується змінити 122 законодавчих актів і привести їх у відповідність із законом про адміністративну процедуру. Новий закон мінімізує дублювання норм та спеціальних процедур, максимально уніфікує адміністративні процедури, щоб громадяни та бізнес мали однаковий алгоритм відносин із державою. Це сприятиме наближенню законодавства України до європейських стандартів, оскільки для європейської спільноти право осіб на належне управління є одним із основоположних прав громадян держав-членів ЄС. Проте на сьогодні це зобов'язання перед ЄС поки не виконано.

Положення цього закону надали б можливість бізнесу своєчасно реагувати на виклики з питань митної справи шляхом звернення до державних органів влади, а останнім – максимально невідкладно впливати на унормування спрощення митних правил, митних процедур при переміщенні товарів з врахуванням економічної необхідності для економічного відновлення та розвитку України.

Одним із зобов'язань в програмі ЄС, яке одночасно відповідає програмі МВФ є – «Просування реформи митного адміністрування, включаючи вдосконалення ІТ-систем, управління персоналом та антикорупційні заходи».

Відповідно до програми МВФ уряд повинен розробити план реформування митниці. Вже сьогодні Державна митна служба працює над вдосконаленням ІТ-систем, управління персоналом та антикорупційними заходами. Слід відмітити, що саме в сфері інформаційних технологій Україна успішно завершила всі етапи тестування системи NCTS Фаза 5, визначені Генеральним директором з питань оподаткування та митного союзу Єврокомісії (DG TAXUD) в рамках Conformance Testing (тестування на відповідність вимогам). Проходження Conformance Testing підтвердило працездатність розгорнутої в Держмитслужбі системи та можливість взаємодіяти з іншими країнами-учасницями Конвенції про процедуру спільного транзиту в рамках NCTS Фаза 5.

На сьогодні Держмитслужбою узгоджено з DG TAXUD відтермінування переходу на застосування NCTS Фаза 5 з урахуванням запиту від бізнес-спільноти, оскільки під час семінару, присвяченого переходу на застосування NCTS Фаза 5, що відбувся 27 листопада 2023 року, представники бізнесу висловили занепокоєння щодо переходу на застосування NCTS Фаза 5 з 1 грудня 2023 року, обумовлюючи тим, що необхідний додатковий час на тестування брокерського програмного забезпечення та, власне, підготовку самих компаній до нових підходів.

Держмитслужба взяла на себе зобов'язання здійснити перехід на застосування NCTS Фаза 5 не пізніше 1 травня 2024 року з урахуванням готовності нового Порталу трейдера та/або брокерського програмного забезпечення до повноцінної взаємодії відповідно до вимог NCTS Фаза 5.

Саме такий підхід у вирішенні проблем з питань митної справи між державними органами і бізнесом є позитивним прикладом у проведенні структурних реформ європейського урядування.

Проведення реформи митної служби в сфері управління персоналом, на жаль, продовжує знаходитися в стадії спроб та помилок. Постійна зміна керівників митних органів в стані «тимчасово виконуючих обов'язків» не сприяла підвищенню ефективності і результативності роботи очолюваних ними підрозділів. З метою ефективного виконання покладених на керівника завдань, він має виступати у ролі:

- аналітика (стратегічне управління персоналом, визначення стратегічних цілей митного органу, узгодження їх із HR-стратегією);
- комунікатора (заохочувати та мотивувати працівників митного органу);
- каталізатора змін (має трансформувати, змінювати та оновлювати структуру державного органу).

Тимчасовість призначення заважає ознайомленню з колективом, а на організаційно-структурний розвиток не вистачає часу через нове призначення або звільнення. Звертаючись до елементарних понять менеджменту державних органів, складовими частинами якого є: унормування завдань в спеціальних правових формах, репутація, довіра та оцінка, комунікації, слід зазначити, що недостатньо, щоб про них гарно писали в соціальних мережах, треба, щоб це мало ефект. Адже потрібно, щоб в митній команді хотіли працювати потрібні державі фахівці.

Саме тому Держмитслужба розпочала черговий етап формування кадрового потенціалу з числа студентів. З цією метою для студентів та випускників профільних закладів вищої освіти, з якими Держмитслужбою укладено договори про співпрацю (меморандуми), розроблено програму спеціалізованої підготовки за дистанційною формою навчання на тему: «Ключові компоненти здійснення митної справи». Така підготовка забезпечує не тільки набуття нових професійних знань, а й полегшує та скорочує адаптаційний період у перші місяці роботи в майбутньому.

Щодо проведення антикорупційних заходів, то, з метою забезпечення дотримання принципів прозорості і доступності, вивчення та врахування громадської думки, Державною митною службою України 05 травня 2023 року було проведено громадське обговорення проєкту Антикорупційної програми Державної митної служби України на 2023–2025 роки. До дискусії запрошувалися зацікавлені особи: представники громадськості та експерти з питань запобігання корупції, зокрема в митних органах, представники закладів освіти та наукових установ, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та представники бізнес-спільноти, які висловили свої думки і бачення стосовно проєкту Антикорупційної програми та реєстру корупційних ризиків. Завдяки спільній роботі митної служби та громадськості, на виконання статті 19 Закону України «Про запобігання корупції» та з врахуванням роз'яснень Національного агентства з питань запобігання корупції, наказом Держмитслужби від 31.05.2023 № 236 Антикорупційну програму Державної митної служби України на 2023–2025 роки затверджено та введено в дію.

Висновки. Підсумовуючи викладене, слід наголосити, що реалізація принципу верховенства права у сфері митної справи вимагає від України, яка є конституційною державою та прагне до статусу члена ЄС, посадових осіб органів усіх гілок влади - мобілізації зусиль для втілення цього принципу одночасно у правотворчу та правозахисну діяльність.

В умовах євроінтеграції та з урахуванням кращих практик країн-членів ЄС, більшої ефективності у зростанні репутаційного менеджменту державних інституцій та подоланні сучасних викликів у сфері митної справи можна досягти завдяки активному вдосконаленню комунікацій митних органів з іншими державними органами, громадськими організаціями та бізнес-асоціаціями.

Вважаємо необхідним залучення митної служби до розробки плану заходів відновлення та розвитку України з метою вирішення проблем доступу українського бізнесу на зовнішні ринки, спрощення для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності процедур необхідних для відновлення інфраструктури матеріалів та обладнання, з одночасним уникненням політик, які створюють потенційні корупційні ризики - таких як вибіркова підтримка окремих підприємств чи галузей економіки, протекціонізм, надання привілеїв тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 05.12.2023).
2. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 05.12.2023).
3. ВП ВС у справі Олександра Тупицького роз'яснила, що означає обов'язок органів державної влади діяти лише на підставі та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами. Судово-юридична газета. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/287289-bp-vs-po-delu-aleksandra-tupitskogo-razyasnila-chto-oznachaet-obyazannost-organov-gosudarstvennoy-vlasti-deystvovat-tolko-na-osnovanii-i-sposobom-predusmotrennym-konstitutsiei-i-zakonami> (дата звернення 05.12.2023).
4. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24 серпня 2023 року № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення 05.12.2023).
5. Відтермінування вступу в дію та внесення змін до постанови КМУ N 953 від 05.09.2023 р. Петиція № 41/005606-23еп. URL: https://petition.kmu.gov.ua/petitions/5606?fbclid=IwAR1t5ceHsFjs3l4kTrGWNuhaB0lnbDMp_HW6NiqNz2GaTxIr43l_zRbyFM (дата звернення 05.12.2023).
6. Консорціум RRR4U презентував Моніторинг виконання програми макрофіну ЄС. Інститут аналітики та адвокації. URL: <https://iaa.org.ua/articles/konsorczium-rrr4u-prezentuvav-monitoring-vykonannya-programy-makrofinu-yes/> (дата звернення 05.12.2023).